

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și strălădate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrimy N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se în-
napoiază.

Braconierii.

Blaj, 28 Aprilie.

(J.) Cel mai odios slujbaş polițienesc: agentul provocator. Mai odios și mai urât decât călăul, care spânzură și decapitează. Figura acestuia din urmă ne respinge cu brutalitatea și lipsa de milă, ce o presupunem necesară pentru slujba lui, lăsându-ne totuși gândul, că sub masca dură a meseriei lui, poate se ascunde un suflet drept, un om de omenie, cu care poți da mâna fără să te dezonorezi. Agentul provocator însă *trebuie* să sufere de o adevărată și grea boală morală, ca să se angajeze la munca lui de veșnic trădător, să poată juca rolul prietenului și aliatului, ca să intre în cele mai ascunse tainite ale omului bănuț, cu gândul să-l omoare. Agentul provocator, el în persoana lui trebuie să fie om de nimica.

Această convingere și adevăr explică scârba generală, ce s'a manifestat față de rolul lui Duliskovits în procesul Rutenilor. Ziaristica s'a mărginit a constata pe scurt rolul acestui om, s'a scutit de sentimentul ce-l încearcă orice om normal, când are să se ocupe de lucruri scârboase, lăsând să-și formeze liberă opinia publică părerea, în cazul acesta unanimă.

Azi știm însă, că Duliskovits nu e numai trădătorul polițienesc cu drept de penzie, ci are și alți stăpâni și activitatea lui binecuvântată și-a oferit-o și politiceii ungurești, sau mai bine: a primit ofertul ce i s'a făcut din această parte. A devenit și agent provocator politic, care meserie cere un nivel sufletesc și mai scăzut, decât cel al agentului poliției,

și care caracterizează foarte nefavorabil totodată direcția politică și omul care se servește de arma oferită de ea.

Rolul agentului provocator în politică e schimbat. Chemarea lui nu este să urmărească și să descopere prin tradare făptuitorul, criminalul, ci este să compromită oameni și direcții politice contrare stăpânului său provocând *aparențe*, cari talmăcite tendențios, răsucite și trecute prin băile deducerilor celor mai exagerate și imposibile, să devină dovezi.

Agentul provocator nu are de țintă să descopere și să dovedească prin lipsa lui de cinste și de scrupule, fapte criminale, cari vor avea să se judece de judecătorii și tribunale — ținta agentului provocator politic e să producă aparențe în senzul poruncit de stăpânul său, aparențele mincinoase în fond ale unor neadevăruri, cari trebuie să pară dovedite în interesul politic al poruncitorului. Așadar agentul provocator politic pleacă la vânat în traistă cu minciuna și infamia gata, pusă de stăpânul său și are de țintă să provoace momente, cari par a justifica minciuna asta.

Să mai adaugem, că în fața opiniei publice credule nu-i stau la dispoziție celui bănuț și ochit de acești braconieri politici, dovezile și mijloacele cu cari se poate apăra omul pus în fața judecătoriei, ci opinia publică e foarte aplicată a pune piciorul pe banca lucită ce duce dela aparențe la dovadă. Vom avea atunci chipul de o neîntrecută urățenie morală a agentului provocator politic și a omului politic ce se servește de el.

Oamenii politici cinstiți, cari mai au baremi o urmă de scrupul moral în alegerea mijloacelor, nici când nu pun mâna pe această armă. În duelul politic dintre partide se

poate duce lupta pe viață, pe moarte, se pot întreprinde atacuri vehemente cu lama floretei îndreptată spre inima dușmanului. Poți cerca să-ți înșeli dușmanul cu mișcări, cu jocul floretei, dar un lucru nu-ți stă în voie, câtă vreme ții să nu fii om de nimica, vrednic de pușcărie: nu-ți stă în voie să-ți pitești după un paravan sluga, care la un moment dat să se furișeze la spatele celui cu care te bați, să-i deie brânci, ca să-ți cadă fără apărare în spada întinsă.

Agentul provocator politic poate fi arma numai a unui politician lipsit absolut de scrupule și împins la acest ultim mijloc desonorator și primejdios de o extremă lipsă în care se găsește.

În fața cursei și atacului de braconier întreprins de contele Tisza împotriva deputatului nostru Dr. Vaida, indignarea și resentul ce l'am simțit a fost împerechiat cu o decepție.

A căzut vâlul în care ne apărea până acum contele Ștefan Tisza, lăsând să vedem o figură — credem cea adevărată — cu totul deosebită de cea de ieri. Contele Tisza ni-e dușman politic și dușman al neamului românesc. Am dus cu el pururea luptă. Totuși i-am recunoscut calități mari, cari le dă de minciună cu o trăsătură de penel atacul lui întreprins împotriva Drului Vaida. Îl știam un gur șovinist până la extrem, dar îl știam și un om, care luptă cu vizirul deschis, care atacă ziua, în față — iar acum îl vedem erou de tufă, întinzând curse disimulate și care așteaptă la adăpost să se fi prins victima în mreajă și să iasă la iveală numai când aceasta va fi incapabilă de rezistență. Am încercat o decepție, fiindcă ai alt sentiment, când

O scrisoare.

Dragă prietenă,

M'am bucurat și eu, cetind scrisoarea ta, în care-mi comunică vestea înveselitoare, că la toamnă se deschide *preparandia românească de fete* în Lugoj.

Eu, ca dascăliță, mă bucur și mai mult de știrea asta, care îmi trezește atâtea amintiri din vremea când urmam și eu cursurile preparandiale în Blaj, cu atâtea alte prietene.

Numai în cursul meu eram douăzeci!

De câte ori privesc la tabloul de pe perete, mă schimb ca prin farmec. Intineresc cu câțiva ani într-o clipă, chem pe nume prietenele de odinioară, le întreb ce mai fac, dacă-și mai aduc aminte de mine.

Cum ne-am împrăștiat și noi, ca un stol de pasări speriate!

Și cum s'au spălăcit, încetul cu încetul prietenii, cari ni se părea atunci, că nu vor înceta decât la marginea mormântului; dar nici acolo!

Vine Vremea, acel mare meșter al distrugerii, și netezește încet-încet amintirile prea vii; le netezește și le nivelează, încât dela o vreme stai și te gândești singură: dacă amintirile aceste le-ai trăit aievea, ori numai le-ai visat?

Și așa, de câte ori mă uit la prietenele mele, închid ochii, și visez cele mai frumoase vise: întâia tinerete, întâile svăcniri de inimă, ilu-

ziile multe și strălucitoare, ce s'au împrăștiat una câte una, ca petalele unui ghiocel.

A, dacă am fi putut aduna la un loc toate iluziile, cari ne hrăneau pe vremea aceea, am fi ridicat o piramidă mai înaltă ca aceea a lui Cheops!

Și ce a rămas din acest morman scripitor?

Un pumn de cenușe, cu care boarea cea mai lină se joacă, spulberând-o, după voia lui!

Din cele douăzeci de colege ale mele am rămas abia trei credincioase catedrei de dascăl. Celelalte s'au plictisit repede, s'au măritat la cea dintâi ocazie, uitându-și de legământul ce-l făcuseră în internat, că mai bine nu ne mărităm niciodată, decât să ne punem cununa pe cap, lăsându-ne în brațele celui dintâi străin, care a binevoit să-și oprească ochii asupra noastră!

Dar, în urma urmei, nu știi care e mai fericită și adese am convingerea, că *ele* sunt.

Rămâne totuși și pentru mine o mare mângâiere — să nu-i zic: fericire—gândul, că n'am trăit nici eu zadarnic. Sunt tineră încă; nu am închis încă zăvorul, ce mă duce în sgomotul vieții, dar am vreme să mai judec și să-mi dau seama de viață, *asa cum este!*

E un mare câștig acesta, dragă prietenă!

Viața nu e așa de frumoasă cum ne-o închipuim noi la șaisprezece ani, dar nici așa de urâtă, cum și-o închipuie desnădărditul, după ce a încercat cele dintâi amăgiri.

E bine să privești așa cum este; să nu aștepti prea mult dela ea, căci atunci vei fi întotdeauna nemulțumită, cu ce vei primi.

Și nu e bine să prea grăbești, căci te poți poticni așa de ușor!

Nesiguranța vieții de femeie împinge pe atâtea nenorocite, să se arunce în valurile vieții cu ochii închiși.

Iată pentruce mă bucur, dragă prietenă, de câte ori văd cum se deschide câte o cărare nouă, unde și fetele noastre să-și ia o diplomă, câștigându-și pâinea prin muncă și hărnicie.

S'o crezi dela mine: munca și hărnicia sunt puntea ce duce la îndestulare, dacă nu deadreptul la fericire!

În anii din urmă ni-s'au închis atâtea școale și ni s'au pensionat atâtea învățători, încât niciodată n'a fost așa mare lipsă de sucrescentă, ca tocmai acum.

Se svonia, mai anul trecut, că se va deschide o preparandie de fete în Blaj, dar, Doamne iartă-mă, mi se pare că la Blaj lumea doarme și nu prea se interesează de noi.

A venit Lugojul — cu toate că nu e așa indicat ca Blajul să fie centru — și a realizat acest vis frumos.

Vom avea iarăș ascultătoare la cursurile pedagogice și peste trei-patru ani se vor împrăștia iarăș prin satele noastre atâtea „domnișoare dascălite”, cari sunt așa de iubite de elevi și părinți, după ce le-au câștigat odată încrederea.

cele mai
rate pe
ază cea
Ungaria

OS,
GED).

gratuit.
ari il cer
a celii

franceză.

ment
nja-
derne
i bi-
::

S,
il nr.
vin 9.

Mare magazin de vehicule și mașini de imblățit cu aburi.

lupți cu un om pe care îl știi vrednic de spada, care o poartă și altul ți-e sufletul când trebuie să stai în fața unui dușman, pe care l'ai văzut ieri furișându-se prin noapte cu flinta ascunsă sub mantaua de braconier.

Decât nu ne poate fi ținta și azi nici nu ne-ar fi posibil să facem bilanțul moral al contelui Tisza. Poate nu peste multă vreme, când cartea pe sfârșite a evenimentelor tulburi de azi se va închide — istoria va desena această figură politică în toate culorile ei, între cari se va găsi și urma momentului, ce am voit să-l fixăm.

Nici să spunem cuvinte de apărare pentru d. Vaida n'ar avea rost. Lovitura a greșit. Asemenea boomerangului Papuanilor australieni, care e aruncat în curbă orizontală și lovește din coastă pe furis, dar care, dacă și-a greșit ținta își continuă sborul eliptic lovind în urmă în cel ce l'a aruncat. Ce rană ar fi și putut face în caracterul de bronz al dlui Vaida bilețelul acela? Un bilețel, ce i se atribuie lui Gerowski fără să fie dovedit că provine dela el; adresat Drului Vaida — fără să fie probat că i-a fost adresat de fapt Drului Vaida și cu atât mai puțin, că i-a fost de fapt dat dsale, în care nu se spune mai mult nici cu un cuvânt decât o recomandare formală, de complezanță, care i-a dat'o Gerowski, agentului Duliskovits, ce se dădea de un student rutean din Ungaria și care își mărturisea de țință o acțiune în interesul Rutenilor din nordul țării.

D. Vaida nu are nevoie de apărarea nimănui, căci din ciocnirea asta scurtă nu el a ieșit vulnerat, ci cel ce l'a atăcat dela spate, contele Tisza.

Trebuie însă să mai fixăm ținta ce a voit să ajungă contele Tisza cu această trăsătură de sach disperată.

După cum am fost amintit îndată după eşuarea tratativelor, aceste tratative au fost inscenate la porunca hotărâtă ce a primit'o contele Tisza din cercuri înalte, poate în afară de monarhie, de a împăca România nemulțumiți. Impăcarea a eşuat în urma atitudinii rigide a contelui Tisza, care n'a propus o pace ci o capitulare necondiționată. Un timp a cerce să seducă lumea cu cântece de pace, cu punerea în prospect a reînceperii tratativelor, cu declarații, cari lăsau să se bănuiască, că pacea numai de formă nu a reușit, de fapt însă e încheiată.

Dar situația întemeiată pe nerealități nu se putea ține mult. Nu se mai putea ține în fața văditei nereușite a încercării ce și-a poruncit. A trebuit să recurgă la ultimul mijloc: să ne prezinte rusofili, dușmani ai triplei alianțe. Să convingă cercurile poruncitoare, că în Români nu pot avea, decât dușmani, cari nu pot fi împăcați, ci trebuie distruși.

În lipsa altor dovezi a trebuit să se mulțumească cu atacul caracteristic și ridicol a bilețelului procurat cu cheltuială de multe mii prin ajutorul aliatului său Duliskovits.

Cu astfel de politică turanică nu se poate ajunge decât singur la soarta prezisă de mulți popoarelor turanice rătăcite în Europa.

Un comunicat al comitetului ad-hoc macedo-român.

Intr'un interview publicat în marele cotidian englez „Daily Telegraph”, de un fost ministru român, care a luat parte la acțiunea diplomatică a guvernului român, în sensul asigurării vieții etnice și fizice a Românilor Macedoneni și a creierii unei Albanii care să poată cuprinde cât mai mulți Români, s'au declarat următoarele:

„Este o datorie de cinste să le spunem Românilor Macedoneni că nu trebuie să aștepte mai mult dela noi. Toate încercările de a ne abate din calea noastră și dela urmărirea telurilor spre care tind liniile mari ale politicii noastre, vor fi zadarnice. Numai câțiva naivi au putut fi prinși în câteva manifestațiuni fără însemnătate, sub cuvânt de simpatie pentru Români Macedoneni și pentru Albanezi, — în realitate pentru a ne duce unde nu voim să mergem”.

În alte articole, apărute într'o parte din presa română, aducându-se omagii acestei declarații „sincere și energice”, s'a spus că trebuie să li se dea odată pentru totdeauna Românilor Macedoneni să înțeleagă că ei au fost vânduți pe un blid de linte și că România nu-i poate apăra, nu se poate strica sub nici un cuvânt cu Grecii, nici cu Sârbii și nici cu celelalte state balcanice.

Aducând și noi prinusul nostru de admirație pentru sinceritatea și curajul acestor declarații, ținem să se audă și glasul celor jertfiiți cu atâta patriotism.

Din declarațiile de mai sus, ca și din atitudinea presei care le aprobă, rezultă că aceia cari ar face toate încercările ca să strice prietenia dintre România și Grecia, sunt Români Macedoneni.

Grecii, cari asasează pe Români aruncați

de statul român într'o mișcare patronată și susținută de ministrul de externe al României, nu periclitează prietenia României cu Grecia! Și nu merită nici un cuvânt de reprobare, pentru că vinovați sunt numai Români Macedoneni cari nu fac manifestație de simpatie pentru Grecia, nici măcar atunci când frații și părinții lor cad sub loviturile de cuțit ale soldaților regelui Constantin și ai lui Venizelos! Și vinovați sunt cei câțiva naivi, dnii Ioan Grădișteanu, Virgil Arion, Dr. Leonte, etc., cari au putut fi prinși în manifestațiuni fără însemnătate!

Lăsând la aprecierea opiniei publice românești de pretutindeni, și în deosebi a alegătorilor greci din Brăila, marele patriotism din care, în preajma alegerilor pentru Constituantă, a isvorit această românească ieșire a dlui Nicu Filipescu, ne adresăm guvernului român, partidelor politice și tuturor bărbajilor de stat ai României, rugându-i să clarifice cu un ceas mai de vreme dacă vederile de mai sus sunt și vederile statului român.

Noi Români Macedoneni, indiferent de durerile noastre particulare, credem că politica de capitulare mai sus preconizată nu este în interesul prestigiului României.

Noi știm că existența și puterea statelor depinde, în primul rând, nu de alianțe cu orice preț, ci de prestigiul și de demnitatea lor morală.

Români de peste Dunăre au fost chemați în lupta românească de acolo de către întemeietorii României. Statul român i-a împins în primădie, promițându-le sprijinul și apărarea sa.

Dar, în locul său, orice țară care ar pune demnitatea sa mai presus decât o problematică alianță cu Grecia, ar face tot ce i-ar sta prin putință, ca onoarea ei să iasă înainte de toate intactă.

Nu este cu putință ca prestigiul României să nu se știrbească, atâta vreme cât va exista dovada că acest stat este capabil să vândă speranțele naționale ale Românilor pe un blid de linte cât Cadrilaterul, ale Românilor de același sânge cu el, pe cari i-a chemat la luptă de acum o jumătate de veac.

Un stat capabil de o asemenea înțelepciune politică este un stat care își pierde prestigiul moral; și un astfel de stat, ori câte alianțe și-ar procura prin milogirea sa, va fi călcat în picioare, va fi un stat care va putea să facă pe jandarmul Greciei, dar nu va putea pretinde să comande, să fie „primus inter pares” în Balcani.

Nu s'a văzut încă în istoria legăturilor internaționale pe picior de egalitate între două state, dintre care, unul s'a îndrăznească a face totul, a asasina și omori pe conaționalii celuilalt stat, fără a se teme că prietenia s'a fie desfăcută, iar celălalt să nu îndrăznească să protesteze, de groază ca să nu-și piarză această prietenie.

A trebuit să trăim până astăzi, ca să vedem preconizată o asemenea înțelepciune politică de către un fost ministru român, d. Nicu Filipescu.

E o intelectualizare a fetelor noastre; o distribuție de muncă echitabilă și pentru fetele noastre, în vremile grele de azi, când vânătorii de zestre sunt mai ahtiați ca ori când și fetele noastre așteaptă zadarnic pe alesul, care să nu se gândească la zestre, în lumea materialistă de azi, când viața e din ce în ce mai grea.

Iau seama, că ți-am ținut un adevărat curs de filosofie.

Să nu crezi, că fac pe grozava, dar îmi face așa o plăcere să vorbesc cu fetișcane mai tinere, cari pleacă în viață prea sigure de biruință, cu ochii ațintiți la steaua luminoasă a idealului.

E bine așa, drăguțo.

Caută să înmagazinezi cât mai multe iluzii în tinerețe, căci pe urmă, când te vei urca în balonul vieții, vei arunca rând pe rând acest balast de prisos, ca să te poți ridica cu adevărat.

Mă încearcă un gând, cum îți scriu rândurile de față. Mă gândesc la profesorii, cari vor conduce noua preparandie și mă întreb dacă vor fi între ei și profesoare.

Nu cred.

Aceasta din motivul, că nu avem.

Vezi, dacă nu s'ar fi sistat cursurile private dela preparandia din Blaj, azi am avea, foarte probabil câteva absolvente dela universitate ori dela pedagogiul superior.

Când mă gândesc la asta, încerc iarăș vechia dorință de demult: să mă duc la universitate, să urmez studiile și să mă inapoiez apoi la catedra de profesoară.

Ce zici?

E un vis frumos, care mă preocupă așa de mult pe vremuri, dar care azi mi se pare cam întârziat!

Dă-mi voie să Te felicit, de încheiere, draga mea, pentru bucuria, ce te-a ajuns. Când volu trece, de toamnă, prin Lugoj, mă voiu opri să te întâlnesc și să mă conduc în palestrele voastre.

Par'că văd, de pe acum, fețele îmbujorate ale colegelor tale, ochii lor plini de visuri neastâmpărate, praful din sală... gălăgia acestor rândunici gureșe și sfătoase...

Pe-o clipă mi se va părea, că vă aparțin și eu, încercând să-mi iau locul obișnuit din bancă, gândindu-mă cu frică, dacă știu bine lecția din literatură?

Îți mai aduci aminte de profesorul meu de literatură? Știi câtă frică purtam de el? Era de ajuns să mă fixeze mai aspru și deodată îmi uitam lecția, ori cât de bine aș fi știut-o!

Acum mă gândesc la el cu multă recunoștință, constatând că dascălii cei mai severi sunt cei mai mari binefăcători ai elevilor.

Ți se va părea ciudată afirmarea asta, dar adu-ți bine aminte de „domnul cel bun”; nici nu luam cartea în mână și la sfârșitul anului ne-am pomenit, că nu știm nimic...

Despre celelalte, în altă scrisoare.

Acum îți împărtășesc, că în vacanță ne întâlnim. Am o bibliotecă frumoasă — biblioteca mea! — și am adunat și ceva bănișori, ca să fac la vară un drum mai lung.

E cea mai mare plăcere ce o am: să cetesc și să călătoresc. Mi-e de ajuns o carte bună sau un drum, fie și numai până într'un orașel mai mare, și m'am schimbat ca prin farmec; am nouă puteri de muncă și dragostea de viață izbucnește iarăș din adâncurile tănuite ale inimii, ca un isvor veșnic limpede...

Te îmbrățișează prietena ta

Anuța.

Onoarea e înaltă de toate; apoi prietenia. Aceasta este părerea noastră.

Această părere a fost preconizată în toate timpurile de către marii tii ai României, cari au intrat în persoana lor mândria națională. Un Brătianu, un Alexandru Lahovari, un general Lahovari, nu s'au gândit ce va pierde România și ce primejdii vor urma, când au văzut că este în joc demnitatea ei, ci au mers până la cele mai extreme margini, socotind că nu este pentru o țară mai mare pierdere decât aceea a propriei sale demnități.

Totus, dacă înțelepciunea politică de astăzi dictează altfel, dacă altfel gândesc cercurile politice răspunzătoare, dacă statul român socotește că nu există primejdii mai mare decât aceea de a-i îndepune pe bandiții dela Atena și că trebuie cu orice preț să se fie de pulpana Greciei, ori câte victime românești ar cădea sub cuțitul ei, drept este să li se arate celor de dincolo adevărata situație, ca să știe ce fac.

Orice amânare, orice tergiversare din partea României, este o complicitate prelungită întru asasinarea nenorociților Aromâni, cari se expun, crezând că vor fi apărați și răsbunați, și orice asasinat este o pată mai mult pe fruntea pe care noi o dorim cât mai pură, a statului român.

Cerem așadar guvernului să iasă din tăcerea în care s'a închis și să lămurească: Suntem sau nu vânduți? Trebuie sau nu să ne așteptăm la apărare în lupta pe care o ducem pentru viața și cultura românească, sub patronajul și sprijinul ministerului de externe?

Dacă da, ce măsuri are, pentru a face să fie simțită efectiv această apărare?

Dacă nu, să ne-o spună verde printr'un comunicat.

Nu va fi nici o supărare pentru noi. Aceasta am cerut-o de mult și în repezite rânduri dela guvernul român, ca să se pronunțe categoric. Dacă ar fi tăcut-o până acum, era să fie scutit de agitațiile antigrecești de astăzi.

Căci trebuie să se știe că ceea ce provoacă mișcarea noastră nu este dorința de a despărți pe Români de Greci, și nici aceea de a face jocul Austriei, după cum s'a pretins, ci atitudinea guvernului român, care ne face să nu așteptăm altă apărare decât din România. De îndată ce această speranță se va ridica, declarăm că nu va mai fi nici o agitație antigrecească în România din partea noastră.

Noi Românii Macedoneni vom ști să luăm singuri măsurile ce le vom socoti potrivite cu interesele de apărare ale existenței noastre etnice și fizice.

Dorim să avem cuvântul guvernului român, nu al dlui Nicu Filipescu, care altfel vorbia acum un an, înainte și după ieșirea din guvern, altfel vorbește astăzi când candidează la Brăila pentru Constituantă.

(Acest comunicat a fost transmis marelui cotidian „Daily Telegraph” din Londra.)

Convocare. Convocăm prin aceasta pe membrii comitetului central al clubului comitatens român la ședința comitetului central care se va ținea Vineri, în 18 Aprilie 1914, la 11 ore înainte de prânz în Casina română din Târgul Grăului în Brașov.

Obiect: Dispozițiunile urgente pentru executarea legii celei noul electorale.

Brașov, în 8 (21) Aprilie 1914.

Dr. Alex. Străvolu,
secretar.

Iuoa Lengeru,
președinte.

Concesionul guvernului în privința Instrucțiilor. Monitorul oficial de azi publică trei ordinațiuni ale ministrului Instrucțiunii în chestia așezării și zidirii școlilor populare și în chestia catechizării. Mai ales a trela ordinațiune pare a fi un rezultat a concesionilor promise de contele Tisza în parlament cu ocaziunea desbaterii asupra chestiunii românești; acum ministrul Jankovich începe a le pune în aplicare. Primele două ordinațiuni reduc puțin ordinea stricte mai vechi cu privire la zidirea școlilor și aranjamentul sălii. Cea de a trela permite cate-

chizarea în limba maternă a elevului și se adresează autorităților bisericești în felul următor:

„Considerând că viața religioasă stă în legătură nemijlocită cu catechizarea, cred că pot permite ca în școlile de stat și comunale, mai departe în institutele susținute de particulari și societăți, anume: în cele șase clase primare, în școlile populare și civile superioare, în preparandii cât și în școlile fröbeliane (grădinițe de copii) — catechizarea să se facă în limba maternă a elevilor”.

Monitorul oficial numește această din urmă dispoziție a ministerului Instrucțiunii: recer-care („megkeresés”) către autoritățile bisericești.

Congregația extraordinară a comitatului Caraș-Severin, ținută la 25 Aprilie n.

În fața unui număr redus — cu totul nici o sută de membri n'au fost de față — a deschis prefectul Dr. Z. Medve ședința la ora 10 n. a. salutând pe cei de față și dând expresie bucuriei, că știrile despre starea sanitară a monarhului sunt liniștitoare. Aduce urări de bine regelui, la cari se asociază întreaga adunare.

Ca prim punct în ordinea zilei este felicitarea arhiducelui clironon Francisc Ferdinand cu prilejul aniversării de 50 ani. Moțiunea de felicitare, propusă de vicecomitele A. Issekutz se primește unanim între ovații.

Urmează stabilirea cercurilor de votizare în noua arondare a cercurilor electorale. Se aleg apoi prin votare secretă membrii comitetului central pentru alegeri în senzul legii noi. Între cei 32 membri au fost aleși și următorii Români: F. Rezei, Dr. Valeriu Branisce, Dr. G. Popovici, Dr. I. Baltescu, Patrichie Dragalina și Const. Roza.

După efectuarea alegerii pune prim-comitele la ordinea zilei *curenda dela Cluj*, care desaproabă tratativele contelui Tisza cu Români. În numele comitetului permanent propune primnotarul comitatens Dr. Z. Talađi o moțiune în trei peri.

La aceasta ia cuvântul:

C. Huszár declară în numele său și al partidului muncii, că primește moțiunea prezentată de comitetul permanent.

Tratativele n'au dus la rezultatul dorit. La dreptul vorbind nici nu se putea aștepta o soluție momentană, fiind vorba de lupte vechi și de neîncredere reciprocă, care în urma luptelor îndelungate a prins rădăcini adânci în suflete. Dată fiind această neîncredere chiar dacă s'ar fi găsit momentan soluția căutată, ea n'ar fi prins rădăcini în publicul cel mare.

Lupta ar fi erupt și mai înverșunată ca înainte și atunci cu atât mai greu l s'ar fi putut pune capăt.

Am câștigat totuși atâta, că acum situația e clară: guvernul cunoaște postulatele Românilor și Românii cunosc poziția guvernului față de aceste postulate.

S'a făcut deci totuși o apropiere și orice maghiar trebuie să fie mulțumit cu acest rezultat. S'a dovedit trebuința unei soluțiuni pacifice cinstite.

Noi, cei din comitatul Caraș-Severin, suntem mai ales în poziție de a promova pacea. Contrastele la noi nu au fost niciodată așa acute ca aiurea, deci noi mai ales suntem în situația să premergem cu exemplu bun. Să căutăm apropierea în viața comitatensă și în cele sociale și atunci vom promova și apropierea în cele politice.

Dr. V. Branisce: Între moțiune și curenda dela Cluj nu e altă deosebire, decât că Clujenii nu au încredere în Tisza, câtă vreme comitatul nostru, credincios tradiției de a avea încredere în toți miniștrii prezidenți până sunt la putere, are încredere în Tisza. Încolo acelaș sovlnism desmătat în ambele.

Așa nu se promovează pacea. La altă moțiune s'a așteptat în acest comitat. Și mai bine

era să pună la dosar întreaga chestie, decât să mai deo o asemenea probă de totală lipsă de sentiment politic pentru realitate.

Și la spatele moțiunii acesteia este aceeaș concepție fatală, din care a rezultat și curenda dela Cluj, că acest stat poate privi liniștit în viitor numai dacă se maghiarizează întreaga populațiune.

Acest duh nenorocit a stăpânit toate guvernele dela restabilirea constituțiunii încoace. Acest duh a înverșunat conflictul.

Partidul național român, combătând politica de guvernament, deopotrivă fatală și pentru Maghiari și pentru viitorul Ungariei, care condiționează existența Maghiarilor, a ținut totdeauna în vedere eventualitatea găsirei unei soluțiuni pacifice, care între limitele trase de integritatea politică și teritorială a țării va satisface exigențele de existență națională a popoarelor țării. Și nu a fost lucru ușor a susține acest credeu politic la Români față de intransigența rigidă a guvernelor, cari rând pe rând ne-au alungat din toate pozițiile, scotând limba română din administrație, justiție, școală, pânăce pe urmă și legătura sufletească dintre popor și Dumnezeu a voit să o siluiască în limba maghiară.

A fost deci mare satisfacția noastră politică când după mai bine de patru decenii a venit un ministru prezident, care a avut curajul să abandoneze intransigența rigidă și să propage în principiu, întemeindu-se pe identitatea de interese a națiunii maghiare și națiunii române, ideea păcii, punându-se astfel în contradicere cu toți antecesorii săi.

Acest merit al contelui Tisza l'am recunoscut cu toții. Dar atâta e totul. Căci modul cum a căutat să-și realizeze ideea este deadreptul contrar scopului, pe care l'a declarat, căci a cerut dela noi să sancționăm totul ce s'a făcut până acum contra noastră și să dăm de bunăvoie ceea ce nu ni s'a putut lua până acum cu forța. Aceasta — bine înțeles — n'ar mai fi fost pentru noi soluția pacinică, pe care am avut-o în vedere, ci o sinucidere națională. (Aplauze).

Eu primejdia nu o văd în faptul, că acum nu a reușit pacea, ci în faptul, că după cele întâmplare scade în poporul nostru credința în posibilitatea unei păci. (Aprobări). Și astfel prin tratativele contelui Tisza nu numai nu se duce înainte cauza păcii, ci se nimicește întreg rezultatul politicii noastre naționale.

Iată ca exemplu noua arondare a cercurilor electorale în Caraș-Severin. Aceasta s'a făcut cu cel mai dușmănos scop față de noi. S'a făcut deadreptul pentru a ne anihila politicește. Nu veți găsi un singur Român, care studiind această arondare monstruoasă nu se va îndrepta cu greutate în suflet.

Ni s'a zis că noi vom să dăruim țara, când am cerut ca poporul nostru să fie administrat și judecat prin fii săi proprii. Apoi, vă puteți dv. închipui că un Român cinstit să poată face o asemenea arondare? Iată de ce avem trebură ca să fim prin noi înșine administrați și judecați! *Ca să ni se tacă dreptate!*

Spiritul ce străbate din această arondare numai dor de dreptate nu dovedește!

Astfel nu se promovează pacea, ci se înverșunează conflictul.

Noi nu putem adera la o asemenea politică și nici nu putem vedea în ea zorile unui viitor mai bun.

Nu prezentăm o moțiune separată, ci stând pe baza moțiunii prezentate de deputații noștri naționali în dietă, *nu primim moțiunea propusă de comitetul permanent.*

După o scurtă reflecție din partea guvernamentalului C. Huszár ia cuvântul dr. I. Horváth (adv. în Caransebes). Oratorul arată greșala coaliției care n'a înțeles necesitatea unei înțelegeri cu naționalitățile. Astfel s'a întâmplat, că nu partidul independist a inițiat tratativele cu naționalitățile, ci un politician conservativ: contele Tisza.

Ocupându-se de moțiunea societății „Emke” consideră eronată afirmația, că intrarea în tratative cu naționalitățile ar constitui o știrbire a ideii națiunii maghiare unitare. Aceasta intrare în tratative nu involvă în sine recunoașterea de subiecte de drept public a naționalităților. Naționalitățile pot fi privite ca părți con-

stitutive ale națiunii, ca clase, grupări legate prin identitatea unor anumite interese, cum sunt de pildă grupările sociale, economice, chiar în sinul rasei maghiare. Avem de a face cu un fenomen, cu o mișcare existentă în sinul națiunii, de care trebuie să se țină cont. Poziția ce au luat-o guvernele față de această mișcare n'a fost consecventă: oficialitatea aci a tratat cu naționalitățile, aci nu le-a recunoscut.

Oratorul primește partea primă a motiunii, dar nu aderează la încrederea ce i se arată ministrului prezident.

Dr. I. Hausz. Oratorul critică felul cum Tisza a încercat să rezolve chestia naționalităților pe calea convorbirilor afară de parlament. Guvernul în urma poziției ce o ocupă în constituția țării e dator să cunoască pretenziunile naționalităților și fără inițierea acestor convorbiri. Satisfacerea acestora într'un stat constituțional nu și-o poate închipi decât pe cale legislativă.

Oratorul aduce conducătorilor Românilor învinuirea, că au susținut tratativele cu guvernul numai din punctul lor de vedere specific naționalist și că n'au luat parte la lupta pentru votul universal, menit să întemeieze în țară adevărata democrație, care va întări cultura și puterea economică a tuturor popoarelor din țară. Invită pe acești conducători să vină și să lupte pentru eliptarea drepturilor pe seama tuturor popoarelor. Drepturi speciale pe seama națiunii lor nu recunoaște. Motiunea comitetului permanent nu o primește.

Dr. V. Branisce: Cuvintele dlui Hausz mă îndeamnă să fac unele rectificări.

Noi dela început am ținut la acest sufragiu universal, înem și acum și vom ține și în viitor. Deputații noștri sunt singuri cari au luptat sinceri pentru acest sufragiu în dietă. Au luptat la 1872 și la 1913! Unde a fost opoziția maghiară în anul trecut, când s'a votat legea electorală? De ce n'au iscălit și opoziționalii maghiari proiectul de lege prezentat în dietă de deputații noștri?! Ori se poate un proiect mai democratic decât acesta?!

Noi în sufragiul opoziției nu avem nici o încredere, mai ales că în șirele acelei opoziții este și fostul ministru de interne al coaliției, care a recunoscut pe față, că la 1906 a primit anume să fie ministru al internelor în cabinetul chemat cu marșrută legală să facă reforma electorală, ca să zădărnicească sufragiul universal!

Mai departe protestez contra concepției, că cultura noastră românească ar fi aici în țeară o cultură străină, pe care statul nu e dator să o sprijinească.

Noi suntem aici acasă. Pe aceste văi și plaiuri a stat leagănul înfripării individualității noastre naționale și tocmai cum nu e străină sudoarea, cu care susținem țeara și nu e străin sângele nostru, pe care-l vărsăm întru apărarea hotarelor țării, nu poate fi străină nici cultura noastră, productul vieții noastre sufletești.

Dacă cerem sprijinirea acestei culturi din mijloacele statului, nu o cerem din mijloace străine de noi, ci tocmai din mijloacele cu cari contribuim și noi la susținerea statului, din care facem parte întregitoare.

Doar nu va cere Dr. Haus să muncim și sângerăm pentru susținerea unui stat ca în schimb statul să ne considere voința noastră sufletească străină de el?! Doar nu va căuta să despărță sufletul de trup?!

Aceste le spun, ca să răsune aici în sală fără contradicții, că noi am fi aici străini, și să nu prindă și aici rădăcini legenda falsă, că noi am fi în stare să abandonăm democrația.

Dacă noi am da întâietate chestiei naționale am făcut-o pentru că noi suntem convingși — întregul trecut politic e dovadă — că în această țeară nu se poate instăpâni democrația până ce chestia națională nu e rezolvită.

Doar toate instituțiile liberale ale țării s'au falsificat tocmai de frica nemaghiarilor. Și această frică nu va înceta până ce chestia națională nu va fi rezolvită. Deci, am promovat chestia democrației când am dat întâietate rezolvirii chestiei naționale.

Dr. I. Haus se rectifică, că pe timpul tratativelor nu am dat ajutor opoziției întru elup-

tarea sufragiului universal, neparticipând la adunările organizate de opoziție.

Dr. V. Branisce: Acolo n'am avut ce căuta!

Terminându-se dezbaterile, primcomitele declară motiunea Comitetului permanent primită.

Celelalte obiecte dela ordinea zilei s'au primit fără dezbateri, așa că la ora 1 s'a terminat ședința. — („Drap.”)

Sinoadele eparhiale.

Din Sibiu.

Ședința a doua se deschide Marți la orele 10. Mai mulți deputați au prezentat cereri pentru concediu. Li s'a acordat. La ordinea zilei se pune raportul general al consistoriului despre activitatea sa dela ultima sesiune sinodală până azi. În numele comisiei organizatoare deputatul **I. Preda** propune ca raportul său să fie primit în general. Deputatul **Dr. O. Ghibu**, în senzul pragmaticei de serviciu propune, ca în viitor să nu se cumuleze posturile de econom, duhovnic și profesor seminarial. Propunerea o sprijinește deputatul **N. Bălan**, invocând motive educative. Excelența Sa recunoaște răul acesta, care e numai interimsal și se va înlătura, când se va găsi profesor potrivit pentru cântările bisericești. Sinodul primește explicațiile acestora. Deputatul **Dr. I. Lupas** își exprimă dorința, ca sinodul să modifice regulamentul pentru calificarea profesorilor seminariali din secția pedagogică, deoarece acesta cuprinde astfel de dispoziții, cari nu se pot respecta totdeauna și astfel consistorul e silit a le trece cu vederea. Raportul consistorului, după acestea, se aprobă, și în special.

Comisia bisericească raportează prin deputatul **Dr. V. Săltu**. Constată lucrările folositoare ale conferințelor preoțești, cari au dat întruniri religioase spre a trezi o vie religioasă. Intelectualii însă nu dovedesc nici un interes față de această mișcare. Propune ca în viitor activitatea conferințelor să fie supusă unei critici serioase. Raportul despre organizarea parohiilor din America prin comisarul consistorial **C. Proca**, care în timp de 52 zile a restabilit, după puțină pacea în sinul bisericii, se ia cu plăcere la cunoștință. **Dr. Bălan** dorește ca pe viitor să nu se mai trimită preoți fără vocațiune, ci numai oameni destoinici și de solidă moralitate.

Deputatul **Lupas** infierează influența destructivă a intelectualilor mireni, cari caută mai mult a figura în organismul administrativ al bisericii decât a da exemplu de religiozitate prin participare la lucrările și exercițiile religioase. Deputatul **Dr. O. Ghibu** își exprimă nedumerirea, că mireni nu pot participa în comisia pentru calificarea preoțească a clericilor. Comisia școlară neputând studia materialul, n'a prezentat raport.

Comisia financiară prin raportorul **N. Borzea** propune să se încaseze restanțele dela fondul de pensiuine al preoților, căci altfel acesta nu are din ce se alimenta. Deputatul **Dr. Stroia** propune, ca afacerile fondului să se încredințeze unui om expert, dar despre modificarea statutului acestui fond să se facă un proiect nou, în care să fie consultată și preoțimea și să se prezinte în sesiunea viitoare.

La orele 12 și jumătate ședința se închide, iar viitoarea ședință se anunță pentru Mercuri la orele 9.

Rap.

În Caransebeș.

Ședința a IV-a s'a deschis azi Mercuri la orele 10 a. m. S'a continuat înainte de toate discuția referitoare la *înființarea unei școli civile de fete* și s'a îndrumat consistorul ca să deschidă cât mai curând această școală și anume în acel oraș din dieceză, unde se vor afla în acest scop și mijloacele materiale suficiente.

Urmează la ordinea zilei *referada comisiei de verificare*. Raportor deputatul **Dr. Corneam** (advocat în Oravița). La propunerea comisiei se verifică alegerea deputatului **Bortun** în cercul Mehadiei.

Bugetul consistoriului preliminar pe a. 1914 se primește cu mici modificări.

P. S. Sa părintele episcop diecezan **Dr. Miron E. Cristea** comunică sinodului, că ajutorul de stat pentru consistorul din Caransebeș s'a urcat dela 19.800 cor. la 36.000 cor. La această chestiune vorbesc deputații **Dr. Gheorghe Dobrin**, **Dr. Valeriu Branis**, **Dr. Ionescu** și **P. S.** Sa părintele Episcop. Se decide a se interveni la guvern, ca ajutorul să se urce cel puțin la suma de 100.000 cor. în proporție cu numărul credincioșilor diecezel.

Urmează referada *comisiei speciale exmisa în chestia augmentării fondului general diecezan*. Raportor: **Dr. Ștefan Petrovici**. Se decide impunerea unor contribuții asupra comunelor bisericești în proporția averilor lor și se hotărăște un impozit special asupra credincioșilor intelectuali din dieceză. În scopul acesta intelectualii să fie împărțiți în 5 clase, cari vor plăti o contribuție diecezană de 30, 20, 10, 5 și 2 coroane anual.

Deputatul **Dr. Grosșan** face propunerea ca consistorul să facă apel către toți acei intelectuali diecezani, cari au beneficiat de stendenții confesionale, ca să vină în ajutorul diecezei cu contribuții benevole, căci este datoră lor morală să respălătească bisericii, ceea ce au primit dela biserică.

P. S. Sa părintele Episcop mulțumește dlui **Dr. Grosșan** pentru propunerea sa și o recomandă sinodului spre primire. Se primește cu însuflețire.

În legătură cu *raportul senatului școlar* se enunță necesitatea înființării unui internat de băieți în Lugoj pentru fiii de preoți și învățători.

Tot în această ședință s'a îndatorat consistorul să insiste neîncetat pentru zidirea de *case parohiale* pretutindeni, unde se va afla cât de mică posibilitate pentru aceasta.

Cu aceasta s'a terminat ședința a IV-a.

Ședința a V-a s'a deschis azi Mercuri după amiază la orele 3.

Urmează la ordinea zilei *referada comisiei speciale* în chestia fondului de ajutorare și pensionare a preoțimei diecezane. Raportor: **Dr. V. Branis**, care în numele comisiei propune un proiect de statute pentru acel fond. Pentru propunerea comisiei vorbesc **Dr. Șt. Petrovici** și **P. S.** Sa părintele Episcop. Părintele arhimandrit **Bădescu** face contrapropunere ca anume proiectul de statute să fie transpus spre opinare conferențelor preoțești. Propunerea părintelui **Bădescu** o sprijinesc deputații **Dr. Gârda** și **protopopul Ghilezan**, iar sinodul o primește și astfel cade propunerea comisiei.

În Arad.

Ziua IV-a.

Ședința se deschide la orele 9 înainte de amiază. **P. S.** Sa numește de notar al zilei pe **Dr. Regman**.

Se dă cetire protocolului luat în ședința de Luni, căruia făcându-i-se rectificările cerute (**P. S.** Sa, aducându-i-se mulțumiri pentru vizitele canonice — refuză calificativul „pentru bărbăție” și cere să-l înlocuiască cu „zel” ori „interes față de preoțime”, zicând: Datoria nu se răspălătește cu fraze!), se verifică.

Deputatul **George Popa** în legătură cu verificarea mandatelor de ieri așterne o propunere în sensul, ca comisia organizatoare să ia măsurile cuvenite în chestia percepției taxelor reglementare, pentru mandatele protestate.

Trecându-se la ordinea de zi se cetesc *rapoartele consistoriilor plene din Arad și Oradea-mare*. Referent d. **Petru Truța**.

Raportul consistoriului din Arad evidențiază diferitele chestiuni de organizație bisericească, chestiunea unei noi arondări a protopresbiteratelor etc.

Față de acest raport comisiunea propune ca în general să se ia la cunoștință. În special se revine asupra morții regretatului **Nicolae Oncu**; la pomenirea defunctului dlui deputat sinodali se scoală în picioare. **P. C. S.** arhim. **Augustin Hamsea** propune ca pe viitor consistoriile să raporteze amănunțit despre activitatea oficiilor presbiterale. Se discută împlinirea definitivă a posturilor de al doilea referent la senatul episcopesc și școlar. Rămâne ca până la definitivarea organelor aplicate, să li se reguleze sarcinile.

Urmează raportul conzistorului plenar dela Oradea-mare. Arată activitatea protopresbiteratelor în viața bisericească și culturală. Raportul e primit în general; în special se insistă asupra activității conzistorului, care a ținut numeroase ședințe și a edat multe circulare moralizatoare și „dătătoare de viață.”

Deputatul George Popa insistă mai lung asupra posturilor vacante dela conzistorul orădan (O voce: Bine ar fi să rămână vacant postul de vicar!)

P. C. Sa păr. Ciorogariu face o observație recomandând cu organele proești să pună mai multă greutate pe „duhovnicie”, anunțând principiul: să separăm administrația de duhovnicie.

P. C. S. arhim. Hamsea răspunde că administrația bisericii nu se poate separa de cele spirituale. Preotul în toate împrejurările poate să se afirme ca preot. — Mangra: Conzistorul a indicat toate mijloacele pentru activitatea corectă a preoției și învățătoriei. (O voce: În direcția care ai apucat-o!)

Ne fiind contra propunere concretă și în scris, rămân cele relatate în raport. Se mai discută chestiunea ajutoarelor (cari se vor da atunci... când sunt bani — vorba P. S. Sale.)

Ajungându-se la cererea de ajutor a bisericii rom. gr. or. din Fabricul-Timișorii, se naște o discuție animată, care ține aproape două ore. La acest obiect vorbesc d.ii: Dr. G. Adam, Dr. Cornel Iancu, Emanoil Ungureanu, Regman, Dr. Cioban, Dr. Nestor Opresan, Sava Raicu etc. D. Emanoil Ungureanu în cele din urmă formulează propunerea ca conzistorul să acorde bisericii un împrumut de peste 50 mii coroane cu abateri dela regulament.

După pauza de 10 minute propunerea se pune la vot și cade, rămânând ca conzistorul să procedeze conform îndrumării date de comisiunea organizatoare.

Ședința se ridică la ora 1 fără un sfert, având a se continua după amezai.

După amezai ședința se deschide la orele 4. Se cetește protocolul ședinței de ieri și se verifică.

Se ceteșc în special (ieri a fost numai în general) rapoartele senatelor școlare. Referent: d. Iuliu Groșorean.

Raportul senatului școlar al conzistorului din Arad în primul rând își exprimă regretetele pentru moartea eruditului profesor Dr. Pipos; deputații sinodali se scoală în picioare.

Amintește că conzistorul a dat îndrumări cu privire la ordinul ministerial, care dispune ca elevii clasei VI-a primare să se supună unui examen suplimentar pentru câștigarea dreptului electoral.

Ce privește aplicarea teologilor absolvenți ca învățători, examenul particular de învățătoare, cursurile școlare de vară, învățătorii ambulanți etc. — s'au luat măsuri în consecință.

Comisia școlară stăruiind mult pentru înființarea unei preparandii de fete, se naște o discuție lungă, în care iau cuvântul mai mulți dintre d.ii deputați.

Se cetește un raport dela conzistorul din Sibiu în această chestie. D. Emanoil Ungureanu propune ca să se intre în tratative cu celelalte două consistoare pentru a se găsi o soluție bună. D. Nicolae Zigre propune ca să se înființeze preparandia de fete în Arad ca un curs complementar la școala civilă de fete; consistoarele celor trei dieceze să contribuie proporțional pentru înființarea acestui institut atât de necesar pentru învățământ. D. Truția spune că chestiunea aceasta nefiind studiată, să se procedeze de urgență intrând în tratative cu celelalte două dieceze, pentru realizarea ei; propunerea se primește alături de îndrumările comisiunii școlare.

D. Sava Raicu face o propunere concretă în chestia catechizării — care se primește unanim.

Urmează raportul senatului școlar al conzistorului din Oradea. Referent: d. Iosif Moldovan. Raportul lung începe cu probele istorice, face evoluția învățământului, apoi trece și la situația de azi a școalelor, arătând că terenul nu e apt pentru școalele confesionale. Ceice sunt chemați să lumineze poporul (O voce: A-

cela plătesc aldămașuri la... nu-și pot îndeplini conștiința che... Unele organe școlare tind spre parvenire în fața favorii oferit de stat (O voce: P... e noi!) Fiindcă comunele în majoritate... rșitoare nu-și pot plăti învățătorul, se va... ajutor de stat. În câteva comune școala confesională a fost susținută prin dărnicia mecenatului Stroescu (Trăiască!) Conștiința națională decăzută a poporului o evidențiază cazul din comuna Săldăbaj, (locul nașterii lui Mangra) unde locuitorii (Români) au demolat edificiul școlii confesionale, ca să zidească școala comunală.

Raportul lung și, incontestabil, bine stilizat e aprobat și de nu-l iscălea vicarul — după cum mi-a spus un domn deputat — poate că i'se da și mulțumită protocolară.

Se mai discută chestiunea manualelor didactice, după care ședința ia sfârșit la orele 6 și jumătate.

Proxima ședință s'a anunțat pe mâne dimineață la orele 9.

Deschiderea delegațiilor.

Arad, 29 Aprilie.

Azi dimineața la orele 6 și 25 m. arhiducele Francisc Ferdinand a sosit dela Viena prin Bruck la Budapesta. La stație l-a așteptat directorul căilor ferate ungare Cornel Tolnay, șeful poliției Desider Boda și șeful stației Miltényi. Moștenitorul tronului a sosit sănătos și bine dispus. Coborînd trenul s'a întreținut câteva momente cu directorul Tolnay, iar apoi a urcat trăsura de curte, care l'a dus la palatul regal din Buda. Aici l-a așteptat arhiducele Iosif cu fiul său. După sosire moștenitorul a ascultat masa în capela palatului. Înaintea deschiderii delegațiilor a primit în audiență foarte scurtă pe ministrul-președinte ungar contele Ștefan Tisza, apoi pe ministrul-președinte austriac contele Stürgkh.

Membrii delegației austriace s'au adunat în palatul austriac din strada Academiei și de aici s'au dus împreună în palatul regal din Buda. Membrii delegațiilor ungare s'au adunat deadreptul la palatul regal în „sala albă”, de unde la termenul fixat s'au dus în sala tronului.

Moștenitorul de tron arhiducele Francisc Ferdinand a deschis mai întâiu delegațiile austriace, apoi cele ungare. Cu această ocaziune a rostit următorul mesaj:

— *Majestatea Sa imperială și apostolică regească m'a invrednicit de onorifică și grațioasă însărcinare, ca să-L reprezint la deschiderea comisiunilor regnicolare.*

Cu sinceră satisfacție am luat la cunoștință asigurarea loialității și alipirii Dv. către Înaltă persoană a Majestății Sale Domnitorului nostru și nu voiu întrelăsa a talmăci omagiul dv. Majestății Sale.

Dela ultima sesiune a comisiunilor regnicolare situațiunea internațională s'a ameliorat.

Guvernul Majestății Sale în cea mai strânsă legătură cu aliații noștri cultivând cu toate cabinetele raporturile cele mai prietenești nizește a conlucra la păstrarea și fortificarea păcii.

Urcarea pe tron a principelui albanez Vilhelm oferă garanță pentru dezvoltarea salutară a noului principat.

Pe Înaltul Domnitor îl asociază în activitatea sa pacinică culturală cele mai bune urări ale Majestății Sale imperiale și apostolice regale.

Trebuințele armatei se țin între cadrele regulate.

Considerând dezvoltarea accelerată la flotele tuturor statelor este neînconjurat de lipsă urcarea creditelor pentru dezvoltarea mai departe a marinei noastre.

Prin începerea construirii căilor ferate în Bosnia și Herțegovina se satisface unor necesi-

tăți strategice și economice, cari nu se mai puteau amâna.

Majestatea Sa imperială și apostolică regală a binevoit preagrațios a-mi da însărcinarea să vă exprim deplina sa recunoștință pentru soliditatea d-v. de jertă și patriotică nizuință și salutându-vă cu toată căldura implor activității dv. deplin succes”.

Terminându-se cetirea mesajului moștenitorul tronului s'a întreținut câteva minute cu președinții și vicepreședinții celor două delegațiuni.

Astăzi seara arhiducele Francisc Ferdinand se reîntoarce la Viena.

Din Bucovina.

— Case de cetire și case naționale. —

De D. Moldovanu.

Românii sunt aceiași, pretutindeni, cu aceleași calități și cu tot aceleași defecte. În România s'au făcut mai întâi strălucite palate administrative, s'au înființat o multime de licee și de gimnazii, două universități, Academie, muzee și Ateneu și abia de tot târziu, după ce au văzut că înzădar se străduiesc să facă o casă, începând dela coperiș, abia în anul 1914, s'au hotărât să facă la sate atâtea și atâtea mii de școli primare din nou, pe cele existente să le înzestreze cu mijloacele trebuincioase, să înființeze câteva școli normale noi, să puie, cu un cuvânt, temelii, prin cultură, de jos, dela țaran, care e puterea noastră ca neam. Au început să cultive și fondul, pe lângă formă, care nu hotărăște nimic.

În Ardeal și Ungaria se vor fi făcut încă, cred, greșeli la fel, îngrijind mai mult decorul și aspectul extern, mai ales în politică, prin memorande și prin încercări zadarnice și nefericite de-a întoarce cursul Dunării înspre apus, unde se credea că e unicul isvor al mierii, al mîlei și al laptelui. Vorbesc numai după cunoștințele cari le-am putut aduna de prin cărți și de prin ziare, fiindcă bucata aceasta de pământ românesc n'o cunosc din călătorii.

Mă voiu opri deci la Bucovina. Aici s'a făcut și se mai face încă acea mare greșală, cultivându-se aproape exclusiv numai forma, exteriorul, decorul, aparența, iar fondul nesocotindu-se, din comoditate, din ușurință și dintr'un fel greșit de-a înțelege lucrurile. De data aceasta voiu vorbi despre case de cetire și case naționale.

Între anii 1890 și 1900 s'a pornit în Bucovina o nouă mișcare politică, cea național-poporală, cu regretatul Dr. George Popovici și cu boerul Dr. Iancu Flondor în frunte, inaugurând o luptă de emancipare de sub tutela umilitoare și primejdioasă a guvernului. Partidul național-poporal a început a vorbi în numele poporului românesc din Bucovina, o noțiune nouă pentru guvern, deoarece până atunci cei câțiva preoți și funcționari români, preapuşii și fricoși, formau poporul român. Atunci s'a spus din partea guvernului că poporul larg, țărănimea, nu e de partea noului partid, — căci de cărturari era sigur, avându-i în mână, cu salariile, cu avansările, cu pedepsele disciplinare și cu atâtea alte mijloace satanice, cari pot face aici, în Bucovina slujbașilor săraci, după nevoie și după împrejurări, când ânger și când drac, din același om. Văzându-se strâmtorat, partidul se hotărî să demonstreze, în mod concret, că vorbește în numele întregului popor, înființând aproape în fiecare sat românesc câte o societate culturală și botezându-le pe toate le fel, cu un nume pompos și aristocratic, „Cabinet de lectură”. S'au înscris membri mulți, ordinari și fondatori; s'au făcut îndată chiar și membri onorari, s'au adunat din cotizații câteva parale; s'a pus afară o firmă cu litere mari; s'au făcut alegeri, voind fiecare cărturar-intelectual să fie ales, dacă nu președinte apoi măcar vicepreședinte; s'a făcut, în unele locuri, și câte o petrecere poporală, cu teatru și cu dans; s'a cântat „Desteaptă-te Române”, demonstrativ. Aceasta în anul întâi și al doilea de activitate, apoi a apus soarele, s'a lăsat inserarea și pe urmă s'a făcut noapte a-ncă și liniștită. Câte un funcționar, câte un

student sau câte un elev cu inima mai aprinsă au dăruit, la întâmplare, vr'o carte două, care le socotiau de prisos între puținele lor cărți românești și care nu le puteau înțelege sau nu le puteau gusta nici ei. Demonstrația era făcută, și reușise. Guvernul s'a convins și nici prea, că partidul național-poporal vorbește în numele poporului românesc din Bucovina, cum se spune, ca și cum ar exista mai multe popoare românești.

Pe unele locuri a mers însă de tot greu cu demonstrația aceasta și, domni, ca să-i poată aduce pe țărani la „cabinetele” lor, cari nu erau decât niște modeste case acoperite cu draniță, au trebuit chiar să întrebuințeze mijloace spirituoase, nu spirituale, dându-le de băut. Știa el guvernul ce spune, în foarte multe cazuri, nu-i vorbă! Intre intelectuali și țărani se întindea o prăpastie largă și adâncă.

Inițiindu-se deci „casele de cetire” (cabinetele!) de lectură s'a avut în vedere mai mult o demonstrație politică, — care nu reușise nici ea pe deplin, — decât o operă culturală, gândindu-se la ridicarea poporului prin carte și artă românească. Doctorul George Popovici, acel om de mare talent și sufletul acestei mișcări, a fost scos din politică, de cătră guvern și cu neapăratul ajutor al unor funcționari români, fricoși și servili, iar boerul lancu Flondor, hărțuit de ai săi și de guvern, s'a dat și el deoparte. Cabinetele au fost uitate, părăsite și neaprijinite, deși guvernul le lăsa acum în bună pace, iar pe unde au mai existat, au dus o viață lăncedă și fără de nici o însemnătate, făcându-se, de formă numai, în fiecare an, o adunare generală și alegându-se, de mântuială, un comitet, care nu era acum atât de râvnit, deși nu lipseau luptele pe tema aceasta.

După anul 1900, în cei dintâi ani chiar, a început alt curent în politica Românilor bucovineni, *curentul democrat*. Democrații nu voiau să vie în atingere cu poporul numai în așa numitele „cabinete”, cari erau cu mult prea neincăpătoare pentru ei, ci voiau să cuprindă întreg poporul și, îndeosebi, țărănimea, căreia i se adresau, vorbindu-i de nevoile materiale, în adunări mari, cercetate de sute și sute de oameni. Chiar și dacă ar fi fost purtate aceste „case de cetire” de cătră înaintașii democraților, de cătră „poporali”, cu alte gânduri decât acelea ale demonstrației, — înțeleg cuvântul acesta în sens de dovadă — cu gânduri naționale, cultivându-se limba și simțul românesc, chiar și într'un astfel de caz, nu cred să le fi continuat noul curent politic, care era și este călăuzit de alte vederi și principii, concepute pentru o democrație dintr'un stat omogen național. Acest nou partid, ca ori care alt partid nou, a venit cu păreri, cu măsurile și cu reformele sale. Cea mai înaltă țintă era pentru acest partid și a fost multă vreme încă, organizația și întărirea economică înainte de toate, a țaranului, care era cel mai sigur și mai covârșitor aderent al partidului, iar numai în linia a doua se gândia și la nevoile culturale, când și în ce chip se gândia și cum le concepia. Pentru scopul acesta le trebuiau democraților bănci tari și în fiecare sat, cu o centrală în fruntea tuturor, cărmuită de oameni credincioși lor și, câte odată și de oameni destoinici, cari, negreșit, că ar fi făcut mai mult decât aceia cari au venit mai pe urmă și cari n'au decât îndărătnicia și bunăvoința, poate. Oamenii acestia au fost aflat o cheie primeidiasă, care se potrivește la lăcățile aproape tuturor sufletelor, *banul*, care dă, după împrejurări, când îl ai, putere și încredere, iar când nu, și ți-i nevoie, supunere oarbă și râvnire stăruitoare. „Arcașiile”, iarăși societăți isvodite de un partid, tot pentru demonstrații, dar de astădată nu numai față de guvern și împotriva acestuia, ci și pentru oricine altul, la caz de nevoie, erau organizate militărește, având să servească ca pompieri voluntari în fiecare loc unde se inițiau.

Scopul este frumos, nu numai ca pompierei voim și ca societăți de gimnastică, dar, ca ori și ca lucruri care nu isvorește dintr'o necesitate simțită din frământarea și prefacerea unui popor, ca și ce lucru pus la cale în vederea campaniilor electorale și a nevoilor de partid, au pierdut puterea noutății, au fost neglijate, rău înțelese și rău întrebuințate, în multe locuri și în multe cazuri, iar acum numai la rari prilejuri, când binevoiește, bunăoară, vr'un ilustru deputat a se arăta între alegători ca să le aline durerile și năcazurile cu povești năsdravene, se mai văd „Arcașiile” împodobiți cu frumoase brăie treicolore, cusute cu fluturi și o seamă cu coifuri în cap.

De un timp încoace s'a inventat un alt mediu național, pentru a scăpa Românilor din Bucovina de instrăinare și cotropire, pentru a le da cultură românească și pentru a-i feri de exploatarea rușinoasă economică de cătră jidani, îndeosebi *casele naționale*. Casele acestea, urmând exemplul celei din Cernăuți, care, dintr'un anumit orgoliu național nu s'a numit simplu și cuviincios, cum ar cere și realitatea, casă, ci „palat” național, deși, mai ales în starea puțin îngrijită de acum, numai acest principiar și respectabil titlu aristocratic nu s'ar potrivi, au început a fi clădite, în timpul din urmă nu numai la orașe, unde ar răspunde unei necesități, ci și la sate, unde, nu numai că nu le simțeste neapărată lipsă, dar nu stau nici într'un raport cu sărăcia bieților oameni. O casă modestă, cu o sală mai mare și alte două mai mici, durată din lemn, unde o cer imperioase nevoi, ar fi de ajuns. Dar nu e așa. La noi, în Bucovina, se face modă mai ales în viața publică, în cea națională. Acum au ajuns la modă casele naționale, și nu se mai întreabă mult, dacă trebuie sau ba, dacă sunt bani pentru clădire sau nu, ele se fac. Intelectualii noștri țin de datoria lor să facă de prezent case naționale, aceasta e activitatea lor de forță. Și, când stai și te gândești o leacă, vezi, că nu e tocmai cel mare lucru să aduni de pe la oameni nevoiași câteva mii de coroane, milogind cu felurite liste de subscripție, ca să faci apoi o casă și să-ți câștigi merite naționale neperitoare.

Unde dai acum: în tren; în restaurant; pe stradă, în oras; acasă, cu poșta; la nunți; la petreceri, te pomenesti cu cineva care-ți întinde o listă de subscripție pentru „clădirea unei case naționale”. Și, ce să te faci: să-i dai și să taci, căci de altcum ești rău Român și nu mai ajungi cive onorar nici măcar în Bulai.

Soarele răspândește căldură și lumină, dar casele naționale n'au și ele această facultate. Ce păcat! Dacă ar fi așa, apoi întreaga Bucovină și-ar schimba fața, începând cu Cernăuți, unde e chiar un palat, și sfârșind cu cel mai umil sat invadat și primejduit de Ruteni, prin căldura și lumina culturii și a literaturii românești. Dar, după părerea și socoteala mea, casele naționale, ori cât de frumoase și de costisitoare ar fi ele, ori cât le-am numi și palate, nu vor putea face nimica pentru răspândirea culturii rom. și pentru întărirea sufletului românesc, prin această putere, dacă nu se vor aduna acele cărămizi făcute de măiestrii neamului nostru, cari sunt cărțile bune de literatură și de știință, precum și revistele și ziarele. Iar cărțile acestea, multe și bune, alese, ar putea încăpea și în cea mai săracă casă, ar putea fi cetite, sorbite, acolo și acasă, numai dacă ar fi ele și dacă ar fi oamenii. Dar fără cărți, fără muncă stăruitoare, fără sentiment și fără oameni nu se face educația și cultura unui popor. Hristos n'a avut biserică, dar aceasta s'a făcut pe urmă, când au fost credincioși mulți. Oamenii trebuie să întălească, s'apoi case naționale, iar oamenii îi putem câștiga numai cu cartea românească.

Fondul întâi, s'apoi forma ușoară și strălucitoare.

Activitatea

despărțământului Beclean al „Asociațiunei” în primul cvartal al anului 1914.

Poporul românesc în cea mai mare parte fiind analfabet, numai prin prelegeri populare, ținute în cadrul „Astrei” se poate cultiva mai cu succes. Prelegerile populare, bine pregătite cu subiecte din viața de toate zilele a poporului nostru, au cea mai mare influență la dezvoltarea dorului — nestins încă — de a progresa în cele culturale și economice; precum și de a ambiționa chiar și pe cei ce știu ceti și scrie la o muncă mai rodnică, ba chiar și la ținerea cursurilor de a instrui pe analfabeți.

Mai mult se impune ținerea prelegerilor populare în ținuturile, unde lipsește școala românească — și durere ținuturi de aceste avem foarte multe. Pentru de a se putea paraliza lipsa școlii în ținuturile românești, se recere o activitate serioasă a despărțemintelor „Astrei”, fiindcă numai în cadrul acestei instituțiuni mai putem face ceva pentru cultivarea poporului nostru dornic de a înainta și a ținea pas cu lumea.

Despărțământul Beclean al „Astrei” ținând cont de datorințele impuse de statutele și regulamentele ei, dar mai presus de toate — în urma zelului neobosit ce-l are directorul acestui despărțământ *Dr. Iulian Chitul* medic în Beclean — voină a intra în mai de aproape atingere cu masele poporului, pentru înaintarea culturală și economică a acestuia, ca și până acum așa și în primul cvartal al anului 1914 a ținut în timp relativ scurt și pe vreme grea de iarnă 102 prelegeri populare în următoarele 23 comune: 1. Tirliașua, 2. Borleasa, 2. Spermezeu, 4. Sita, 5. Diug, 6. Curtuiș, 7. Căianul mic, 8. Dobric, 9. Vireag, 10. Mogosmort, 11. Cociu, 12. Chintelnic, 13. Chiralești, 14. Șirioara, 15. Figa, 16. Rusul de jos, 17. Ilișua, 18. Peatra, 19. Ciceucristur, 20. Sesarm, 21. Ciuza, 22. Arpasteu și 23. Măluțiu, în cari au prelegat următorii domni: *Dr. Iulian Chitul* directorul despărțământului, ținând 17 prelegeri; *Dr. Ioan Moldovan* avocat, ținând 8 prelegeri; *Dr. Ioan Prodan* avocat, ținând 32 prelegeri; *Gregoriu Micula*, contabil, ținând 22 prelegeri; *Ioan Carcu* învățător pens., ținând 3 prelegeri; *Dr. Octaviu Pavelea* avocat, ținând 1 prelegere; *Pompeiu Făgărășan* preot și dir. de bancă, ținând 4 prelegeri; *Iulian Chitta* preot, ținând 2 prelegeri, *Teodor Cotuțu* protopop, ținând 4 prelegeri, *Petru Chirtos*, inv., ținând 2 prelegeri, *Ilie Blaga*, preot, ținând 1 prelegere; *Ioan Nagy* preot, ținând 1 prelegere; *Valeriu Șeulean* contabil, ținând 4 prelegeri.

Aceste prelegeri din partea economilor noștri au fost bine cercetate, dar mai vârtos în comunele, unde preoțimea — fiind la culmea chemării — a conlucrat la realizarea scopului urmărit de Asociațiune — așa că le-au ascultat dela 3500—4000 de indivizi, bărbați, femei și copii mai mari. Subiectul acestor prelegeri au fost cele mai practice și potrivite teme pentru poporul nostru țărănesc, din care s'au însușit o mulțime de învățături. S'au tratat despre: Asociațiune în general, Programul agenturilor Asociațiunei, Cum să ne apărăm în contra boalelor lipicioase, Oțica, Întălu ajutor la răniri și frânturi de oase, Deprinderi rele la poporul nostru, Asigurări, Cultivarea pământului, Contumația, Posesiunea în general și conturbarea în posesiune, Testament, Cambii, Meserii, Tovărășii, Prăsirea vitelor, Cum să-și întocmească economul român afacerile ca să lucre cu folos, Pomărit, Grădinărit, Gunoirea pământului, Lăptărit, Industria, Comerțiu, Cartea funduară etc.

Din cele expuse până aci se poate vedea întesul nobil, ce-l are și îl desvoltă acest despărțământ pentru promovarea scopului Asociațiunei, iar pe viitor și-a pus ca problemă a sa: continuarea prelegerilor populare tot cu acelaș zel ca și până acum spre binele și folosul poporului nostru.

Nu mai astfel muncind putem ajunge la rezultatul dorit și numai așa putem avea cu timpul o pătură de economi cu cunoștință de carte și cu economii bine întocmite, ceea ce va aduce cu sine și înflorirea bunăstării poporului românesc.

Mlc.

Berson e cel mai bun călcăiu de gumă.

Știrile zilei.

Expozeul contelui Berchtold.

Viena. — Delegațiunea ungară a ținut azi ședință sub președinția contelui A. Berzeviczy. După deschidere președintele Berzeviczy a invitat pe ministrul de externe să-și expună expozeul.

În expunerea sa contele Berchtold spune, între altele, că în general situația politică externă e liniștită. Vorbind despre Albania spune că poporul albanez a primit cu mare entuziasm numirea și sosirea în noul regat a prințului Wilhelm de Wied. Sunt regretabile incidentele din Epir, dar e nădejde aproape sigură că Grecia va da ascultare cuvântului marilor puteri și va grăbi evacuarea teritoriilor ce aparțin Albaniei.

Politica monarhiei față de Serbia e binevoitoare. Cu Bulgaria e de dorit să se întărească și mai mult relațiile comerciale. Relațiile cu Turcia sunt nealterate.

Referitor la România expozeul are următorul cuprins:

— „În România după criza din Balcani s'au remarcat curente, cari — evident plecând dintr-o apreciere rău înțeleasă a ținutei noastre în cursul crizei — a luat temporal un caracter neprietenos față de monarhie. În discursul său din 3 Ianuarie a. c. ministrul președinte de atunci d. Maiorescu a luat poziție față de asemenea tendințe și a respins acuzele aduse în contra monarhiei ca fiind absolut neîntemeiate, ceea ce se dovedește de altfel în deajuns și prin publicațiunile „Cărții verzi” a României și celei roșii a noastre. Dacă noi nu putem să închidem ochii față de amintitele întâmplări, totuși suntem de altfel deplin convingși, că nici un bărbat politic serios al statului vecin nu se poate gândi să pună în joc marile avantagii, cari s'au oferit țării prin raporturile prietenești străne cu noi. Actualul guvern român asemenea în repetite rânduri ne-a asigurat că va nuzii a păstra caracterul plin de încredere al raporturilor reciproce dintre noi”.

Relațiile între puterile triplei alianțe au devenit tot mai străne, mai ales dela vizita împăratului Wilhelm și dela întrevăderea dela Abbazia.

În relațiile triplei alianțe se observă o răceală oarecare. Relațiile noastre cu Rusia sunt prietenești.

În ședința dela 11 Maiu se va începe discuția în merit a expozeului ministerului de externe.

Subcomisiunea de externe a delegațiunei austriace a ținut ședință la ora 2 d. a. Contele Berchtold a spus și aci același expozeu.

Discuția în merit a expozeului în delegațiunea austriacă va începe la 6 Maiu.

Căsătoria diadohului Greciei cu principesa Elisabeta a României.

Atena. — Eventuala căsătorie a diadohului Greciei cu principesa Elisabeta a României a dat loc la diferite versiuni prin presa străină și română. Ca să curme aceste variante pe aceeași temă, curtea grecească a dat un comunicat oficial desmintind șvonul despre necontractarea acestei căsătorii.

În modul acesta, căsătoria princiară a fost formal anunțată, rămânând a se stabili mai târziu data ei.

Sassonow despre relațiile între puterile triplei alianțe.

Paris. — Într'un interview acordat unui corespondent al ziarului „Le Matin”, ministrul rus Sassonow a declarat că nu sunt adevărate șvonurile despre o răceală a relațiilor între puterile triplei alianțe. Aceste șvonuri au fost răspândite din partea triplei alianțe și urmăresc anume scopuri, cari însă vor rămânea simple iluzii.

INFORMAȚIUNI.

Serbarea

dela școala civilă de fete din Arad.

Arad, 29 Aprilie 1914.

Am anunțat în ziarul nostru de ieri că la școala de fete din Arad se va ținea o serbare școlară astăzi (Mercuri) la orele 7 seara. Acum după ce școala are un nou edificiu, care întrece mult pe toate celelalte edificii similare, conducătorii școlii au crezut de datoria lor să arate membrilor sinodului intrușiți în actuala sesiune și spiritul ce domnește în școală. Din o serbare școlară de cele mai multe ori nu poți să vezi sufletul școlii. Serbarea de astăzi însă, prin faptul că în ea ne-a dat mai mult decât serbările obișnuite, ne-a prezentat și o măsură a muncii ce se săvârșește în băncile școlii. Cântările, prelegerile și jocurile românești au fost străbătute de același gând, și acei cari s'au îndepărtat dela această serbare au dus cu ei nu numai o mulțămire sufletească ci și ideile de cari au fost străbătute punctele programului.

La 7 ore a intrat în sala festivă, pe cât de spațioasă pe atât de plină, P. S. Sa dl episcop Ioan I. Papp, împreună cu cea mai mare parte a deputaților sinodali. Corul elevelor sub conducerea profesorului de cântări dl Trifon Lugoian a cântat „O rugăciune”, și „Tara mea” ca introducere a festivității. Eugenia Robu, elevă din cursul complementar a ținut o conferință despre telegrafia fără sârmă. A spus cum s'a zămislit în mintea lui Marconi telegrafia fără fir. Era o plicticoasă oră de fizică și Marconi asculta lecția despre telegrafia lui Morse. Profesorul fără să se gândească că unul dintre cei ce stau înaintea lui va face „marea invențiune a transmiterii semnelor electrice fără sârmă”, profetia un mare viitor inventatorului. Fața lui Marconi s'a lumina de o rază de lumină sufletească. În mintea lui și-a propus să facă el „marea invențiune”. A muncit cu străduință și noroc și iată-l astăzi între cei mai mari bărbați ai omenimei. A explicat în câteva cuvinte undele electrice provocate de scântele electrice și prinderea lor cu ajutorul cohererului. A demonstrat cu ajutorul colegelor și în mod practic telegrafia fără fir, și a amintit câteva întrebări de ale marconigramelor.

Deosebit de atrăgătoare au fost jocurile românești executate de 12 eleve ale școlii și anume Anghela Fofiu, Geni Herbay, Victoria Negru, Olga Precupaș, și Eugenia Robu, eleve în cursul complementar, Mărioara Robu, Volumnia Ghebeles și Livia Roșculeț eleve în cl. IV, Lili Ardelean cl. III, Stela Herbay cl. II și Tibi Herbay și Zoe Pop eleve în cl. I. Toate elevele au fost îmbrăcate în port național și au jucat 8 jocuri: Hora, Hategana, Ardeleana și brăulețul, De-doî, Zuralia, Sârba și Hora fetelor. Costumele românești pe deoparte, grațiositatea fetițelor pe de altă parte a împregnat pe mult timp în mintea privitorilor înfățișarea elegantă a joecrilor noastre. Costumele au fost tot atât de diferite, cât de diferite erau jocurile și prin prezentarea costumelor a înlesnit prelegerea a doua, ținută de Victoria Negru despre portul național.

S'a arătat că portul nostru e asemănător cu al popoarelor din Balcani, și chiar cu al femeilor din Scanzen (Norvegia). A explicat teoria dlui N. Torza despre portul românesc, cum noi l-am moștenit dela strămoșii nostri Traei, cari fiind în anumit timp în legătură cu Goții, au dat portul lor și urmașilor direcți ai Goților: locuitorilor din Scandinavia. Arată superioritatea portului nostru ca îmbrăcăminte națională simplă, estetică și igienică. Explică rostul îmbrăcămintei, iluziilor optice ce le deșteaptă haina în ochii privitorului și cu ajutorul unui schioteion arată mai multe porturi, explicându-le totodată superioritatea lor pe baza iluziilor optice. La sfârșit întreabă cu multă dreptate că oare de ce încumurăm noi purtarea acestei mândrii naționale care este portul nostru.

Corul fetițelor a mai cântat două cântări sub conducerea profesorului lor și festivitatea s'a încheiat cu 4 jocuri naționale.

Ce a fost această serbare școlară, și ce coarde a miscat în inima ascultătorilor o dovedește mai bine faptul că părintele protonon Nicolae Roxin din Miceșchiu însufletit de cele văzute a dăruit pentru înfrumusețarea școlii 20 cor., iar dl avocat Dr. Cornel Ardelean din Chisineu 10 cor. și mai mulți dintre cei prezenți au promis daruri pentru școală.

Sucesele dnei Veturia Triteanu la Beyreuth.

Dna Veturia Triteanu — după cum am anunțat la timpul său — a fost invitată de Sig-

fried Wagner să cânte pe faimoasa scenă dela Beyreuth, pe care nu li-e dat să apară decât celor mai fermecătoare dintre cântărețe. Zilele trecute dna Triteanu a cântat în operile „Parsival” și „Nibelungen” cu atâta succes, încât Sigfried Wagner, fiul marelui muzician german, a angajat-o pentru marea operă din Beyreuth, unde în fiecare an se adună călători din întreaga lume, pentru a se desfăta în bogăția inepisabilă și sălbatecă, în fruntea notelor și-a fanteziilor uimitoare ale lui Richard Wagner.

Unui singur român — dlui D. Popovici, directorul Conservatorului din București — i s'a mai făcut această înaltă cinste, ce i se face astăzi fermecătoarei ardelence.

În stolul divin de cântărețe mari, pe cari neamul nostru le-a lăsat și le lasă să pribegască prin lumea mare, se înșiră de acum și această fascinantă privighitoare a Ardealului, îndrăgostită de cântec.

Desvelirea bustului lui Ioan Russu-Șirianu. Duminică 3 Mai (20 Aprilie) se va desvili la Șiria bustul lui Ioan Rusu-Șirianu. Din acest prilej va avea loc o grandioasă serbătoare în satul unde s'a născut acest rob al condeiiului.

„Reuniunea femeilor române din Șiria și provincie” va aranja cu această ocazie la orele 8 seara o serată artistică, având prețiosul concurs al cunoscutului actor comic Constantin Calmuschi dela Teatrul Național din Iași.

Din România și-a anunțat participarea multă lume, între care și d. prof. Nicolae Iorga.

„Liga Culturală” secția București, secția Ploiești, Galați, sindicatul ziarștilor, casa de cetire „Petre Liciu” își vor trimite câte un reprezentant la această sărbătorire postumă a unui gazetar român din Tara Ungurească.

De sigur va fi o serbătoare frumoasă, minunată chiar pentru un gazetar dispărut, care până ce a fost între noi a meritat cel puțin o viață suportabilă.

Boala împăratului. După știrile optimiste de ieri dimineața, după amezi imediat s'au răspândit din nou știri pesimiste despre starea sănătății M. Sale. După unele versiuni monarhul suferă și de cord, pofta de mâncare i-a scăzut și l'a cuprins oboseala de nopțile nedormite și accesele de tuse. Comunicatele oficiale de ieri numai pe jumătate desmint știrile pesimiste.

Medicii în frunte cu Dr. Kertzel sunt aproape în permanență lângă înaltul pacient, se pare că cura trebuie urmată în altă direcție, de aceea acum i se dau și medicamente.

Comunicatele semioficiale de astăzi aduc din nou știri favorabile despre starea sănătății monarhului. M. Sa a dormit bine și dispoziția bună de astăzi pare a însemna o apropiată convalescență.

Un senzațional furt de acte în Arad. A produs azi mare agitație prin cafenelele Aradului știrea, că din arhivul direcțiunii din Arad a căilor ferate ungare au dispărut 51 de acte, cari toate se refer la podul peste Murăș dela Branicea și anume actele cari conțin secretul construcției de explodare pentru nimicirea podului din chestie. Se spune că podul acesta este astfel construit, că el, în orice moment, poate fi aruncat în aer printr'o construcție anume aplicată, pe care o cunoștea numai direcția din Arad a căilor ferate ungare și comandamentul militar concernent. Dispoziția celor 51 de acte a produs adevărată panică între funcționarii căilor ferate și se afirmă că de 2 zile toți acești funcționari nu lucrează altceva, ci răscolesc rafturile oficiilor și ale arhivului, doar vor găsi undeva actele pierdute. Dar speranța aflării lor se micșorează prin faptul, că chiar numai actele referitoare la pod au perit. Astfel se crede că e vorba de un furt în legătură cu spionajul vr'unui stat străin. Până la încheierea ziarului n'am aflat ceva pozitiv în această misterioasă afacere.

Un român distins la New-York. Cetim în ziarul „America” din New-York: „Distinsul doctor român, care în chirurgie este o celebritate universală, d. C. Leonte din București, a sosit zilele trecute în New-York ca să ia parte la congresul internațional de medicină ce se va ținea în acest oras.

Dr. HOFFMANN JENŐ

institut de psihoterapias

BUDAPEST, Váci-körut 51.

TELEFON: 53-87.

Băi Röntgen, electricitate, de apă etc., masaj d'Arsonvalisatio, sistem suedez și vibrații. Vindecare de nervi, stomac și intestine, vindecare cu electricitate pentru slăbire, aesthetioă. Boala femeiești, dureri de cap, insomnia. (L 2063)

D. C. Leonte de origine este macedonean, odrasla acelei ramure a neamului care suferă cele mai mari asupriți, jafuri și exterminări din partea tuturor bandiților și criminalilor dechi-zați în ofițeri și palicari greci, dar dsa este în-șuflețit de o dragoste adâncă și nemărginită pentru tot ce este Român și românesc.

Este un membru activ a Ligei Culturale, și nu odată a ridicat glasul său împotriva sălbă-tăciilor ungurești.

„Ciclu Mortii”. Sub acest titlu a apărut zi-lele acestea în editura „Flacăra” din București un elegant volum cuprinzând trei drame: „In-terior”, „Oaspele nepoșit” și „Orbii”, de ma-rele scriitor și filosof francez Maurice Maeter-lick, în traducerea dlui Alexandru Teodor Sta-matiad.

Prețul lei 1.25.

Se caută medic român. În cercul pretorial Ileana-mare, a devenit vacant postul de medic cercual al Gâlgăului (Galgó), un cerc aproape românesc. Deci, ar fi de dorit, ca să competeze și medicii români, având șanze de reușită, parte în urma locuitorilor cari l'ar părtini, parte că M. S. D. Mihali, cred, că a face tot posibilul... Postul medic fiind jidan, s'a înțeles cam greu cu locuitorii; deci din punctul acesta de vedere, ar fi de dorit, ca postul acesta — care aduce un venit foarte frumos — să-l ocupe un om harnic.

Un falsificator de bani arestat în Deva. Jan-darmeria din Deva a arestat o primejdioasă bandă de falsificatori de bani, al căror căpetenie e țiganul Avram Făcălete. Această bandă a pus în circulație în timpul din urmă o mare sumă de piese false de 2 și 5 coroane.

x Pregătirea romului și a lichierurilor în mod casnic! 100—200 procente economie, 20 fileri, 1 dosă de ex-tract de rum concentrat de lamaica, sau orice extracte de lichieruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de lichier foarte fin. La fiecare sticlă se acude și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărci postale trimit franco o dosă de mostră din ori care extract de lichier sau rum.

Magazin principal: **Parfumerie Antalczy „Hygiēna” Timișoara-Cetate** (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de in-trarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A. 1415).

x „Tokio” extirpător de bățături. Se poate folosi cu succes contra bățăturilor (la picioare), negeilor și contra scortășării pielii. După o folo-sire de 2 zile ne scăpăm de durerea bățăturilor. — 1 doză 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: **TÖMÖRI ANTAL, Cegléd, H. kerület.** Tő 1919

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittel-mann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, du-rerile de cap, cărceii de stomac, arderea de sto-mac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lin-gură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și ex-pediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u.** (MI 1621)

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Teodor Papp, Bărzava. Am primit 14 cor. în abonament până la 30 Iunie 1914.

Nicolae Chicomban, Gilad. Am primit 8 cor. în abonament. Ca să fie achitat abonamentul până la 30 Iunie a. c. trebuie să ne trimiteți încă 3 coroane.

Antoni Gropșian, Gerliște. „Revista modei” pe adresa ziarului „Dimineața”, București, Ro-mânia.

Iuliu Moise, Pálmajor. Am primit 7 cor. în abonament pe Quart II 1914.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Bătăturile, scortoșenia pielii, ur-cloril de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „**CANNABIN**” 1 sticlă 1 cor., francată 1 coroană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare în farmacia **TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12** și la pregătitor: **Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” în Győr.**

„MARAMURĂȘANA”

Institut de credit și economii societate pe acții

CONCURS.

Institutul de credit și economii „Maramu-rășana din Sighetul-Marmației publice concurs pentru ocuparea postului de **cassar și practi-cant**, cu termenul de 1 Iunie 1914.

Cassarul ales va primi:
Salar anual 1200 cor.
Bani de evartir 400 cor.
Practicantul ales va primi:
Salar anual 1200 cor.
Cassarul are de-a dovedi cu atestate apti-tudinea pentru acest post.

Dela practicant se pretinde cualificațiune dela școală comercială superioară.

Ambii oficianți vor fi aleși provizor pe un an de probă.

Posturile vor fi de a se ocupa conform ho-tărârei ulterioare a direcțiunei.

Cassarul ales va avea să depună la ocupa-rea postului 2000 cor.

DIRECȚIUNEA.

Ma 2078

Caut

un practicant advocațial

cu 1 Mai. Cei deprinși la mașină de scris și la cartea fonduară sunt preferiți.

Adresa:

Dr. Alexandru Aciu, adv.

Ta 2066

Tasnád.

Dr. Alesandru Dragomir
advocat

și-a mutat cancelarea advocațială la **Cluj** (Kolozsvár), Hunyadi-tér 11.

Da 2067

Caut

asistent

cu sau și fără diplomă, pentru timp mai îndelungat.

D. Banciu, farmacist
(Săliște) Szelistye.

Ba 2065

(Szeben m.)

Lucrări de acoperire cu țigle și ardesie cu garanță pe un an, cu prețuri convenabile și în mod specialist execută **R á c z Gy ö r g y** maestru de acoperit cu țigle și ardesie **Arad, str. Mikes Kelemen nr. 17.** La dorință merg la fața locului atât în provincă cât și în localitate. (Ra 1976)

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprie-tarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, cărei Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anul 1911-1912

Vin alb	82	63
Rizling	86	64
Rosu de Minis	110	100
Carbenet	115	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	50.
Rizling	52.
Siller	54.

Expediez la dorință în sticle și în canti-tate mai mică vin.

Vinul să expediează cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Bo 947

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Balsamul farmaci-stului A. THIERRY

e veritabil numal dacă are marca de scutire călugărita. Are efect excelent la boalele organelor de respirare, tușă, im-băloșare, răgușală, catar de gât, boale de plămâni, lipsă de apetit, mistuire neregulată, boale holerice, influență, cărceii în stomac, etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie 6 cor. 60 fil.

Alifia Centifolia a farmacistului

A. THIERRY

are efect excelent contra oricăror rani învechite din cancer, inflamații, aprinderi, carbunculus, pentru îndepărtarea obiectelor străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedecă inveninarea sângelui. 2 tegle 3 cor. 60 fil. trimițându-se banii înainte sau cu ramburs. — De vânzare în Budapesta la farmacia **TÖRÖK I.** precum și în cele mai de seamă farmaci din țară. În cantități mari în drogheriile: **Thal-mayer & Seltz, urmașii lui Koch-melster, Radanovits Testv.** Unde nu se găsește să se ceară direct dela proprie-tarul: **Ke 2030**

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor” Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

Mii de inși

binecuvântă mijlocul nutritor de întărire

„Kárpátia”

care în decurs de 3—4 zile încetează cea mai crâncenă tușă.

„**KÁRPÁTI**” e un mijloc excelent contra boalelor de astmă, răgușeală, constipație, precum și la boale de gât, — plămâni și stomac.

Efect sigur, deja la prima încercare. 1 sticlă de 350 grame cor. 3.— 1 sticlă de 700 grame cor. 5.—

De vânzare la:

Victor Hosszu, Brașov

str. Claustrului Nr. 16.

Ho 1846—30

E în interes că înainte de a-si c... tesătură pentru gar... mă de oțel, să ceară... parator de

Fischer
fabrică de tesătură

Arad, József

(vis-a-vis de biserică) că aici veți putea... mal ieftine tesātu... Ko...

(Fi 1866—25)

Sute de inși

ca cele mai bune s... bărbați,

se ca

„**Asociația ca**

(Arad) Cipr

ARAD, Piața L

Tot aci se vând

cari sunt durabile

umtezele, a

Comenzi și rep

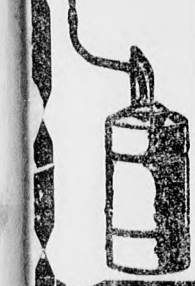
Prețuri ieftine!

(A 1983—5)

SCHW

BUDAI

Pregătește to

În mai multe

Prețuri mod

În interesul necăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főhe ceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.), Vă veti convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str. Kossuth nr. 45.

(Fi 1866-25)

Sute de inși au spus deja...

că cele mai bune și mai durabile ghete pentru bărbați, femei și copii se capătă numai la

„Asociația călătorilor din Arad“

(„Aradi Cipőtermelő-szövetkezet“),

ARAD, Piața Libertății (Szabad-ág-tér) 14.

Tot aci se vând jumătăți de talpă de gumă, cari sunt durabile și scutesc piciorul contra umezelei, apoi se execută grabnic.

Comenzi și reparaturi se execută prompt. Prețuri teftine! Serviciu conștiințos (A 1983-5)

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1913.

6 Aprilie

205 507 358
1 506 362
143 964 300
29 491 555
12 895 740
11 999 891
17 270 977
4 124 781
6 415 183
884 725
957 773
112 565 712
109 674 514
41 064 769
7 490 499
4 800 377
710 554 521

12 000 000
34 321 430
5 047 650
403 002 400
2 692 986
10 590 969
222 180 226
20 718 860
710 554 521

148 858 758	} stoc metalic {	aur 155 818 710
56 648 600		trate consolid. ca aur 56 642 000
Argint și diverse monede		
Portofoliul român și străin		
15 524 600	Impr. pe pe ef. publice	25 061 700
32 856 700	Impr. pe ef. publ. în et. crt.	48 806 300
13 866 955	din care nu s'au ridicat lei	22 442 487
21 163 818		
Imprumutul Statului (fără dobândă)		
Efectele Capitalului social		
Efectele fondului de rezervă		
" amort. imobil. mobil. și mașinilor		
Imobile		
Mobilier și mașini de imprimare.		
Cheltuieli de Administrațiune		
Efecte și alte valori în păstrare		
Efecte în gaj și în păstrare provizorie.		
Conturi curente.		
Conturi de valori		
Conturi diverse.		

ACTIV

1914.

29 Martie

5 Aprilie

212 638 828	210 460 710
631 928	661 870
198 775 58	197 016 365
49 303 44	46 225 513
11 924 058	11 924 059
11 999 674	1 997 174
16 933 37	16 910 377
4 070 28	4 070 281
6 605 97	6 664 970
1 045 098	1 046 093
955 314	996 974
149 443 987	149 940 187
133 352 527	134 036 227
12 174 27	11 316 407
20 939 201	21 024 801
26 138 69	6 504 470
856 937 738	832 795 978

PASIV

Capital	12 000 000
Fond de rezervă	34 321 430
Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	5 047 650
Bilete de bancă în circulațiune	403 002 400
Dobânzi și beneficii diverse	2 692 986
Conturi curente și recipise la vedere	10 590 969
Efecte și alte valori de restituit	222 180 226
Conturi diverse	20 718 860

Taxa: Scont 8%, Dobânda 6 %.

SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinichigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Versey-u. 3.

(Colțul străii Múrányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucatărie și gospodărie, unelte pentru miere. Fabricate de specialitate: măsurii de litru din tinichiea albă ori nickel, oase pentru olei, laok ori petrolu, faole, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani. Catalog trimis gratuit și franco.

Sarkadi és Windisch

magazin de mașini de cusut, biciclete și grasofoane. — Reprezentantii în Ungaria de sud a mașinilor de scris „ROYAL“.

Vârșet (Versecz), str. Deák-Ferencz 3.

Oferăm on. public bogat asortatul nostru magazin, condițiuni favorabile de plătire chiar și în rate, pentru mașini dăm 6-10 ani garanță. Mare atelier specialist de reparare. Prețuri gratis și franco. La dorință mergem la fața locului. (Sa 1570)

TELEFON: 179.

TELEFON: 179.

În mai multe rânduri decorat. Fondat în anul 1884

Heckenast János

constructor de altare, sculptor și auritor. Restauratorul diecezei de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimis gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii. Primeste spre aurire tot ce se ține de această uranță

Prețuri moderate. Condițiuni favorabile de plată.

Iusztin József, măsar p. clădiri și mobile

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut 6.

Pregătește orice lucrări din acest ram, atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserici, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau combinație proprie.

Prețuri convenabile.

Serviciu coulant se garant.

Ja 1649

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 11a.

TELEFON
NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebreale se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

Cel mai
ARAD,

Mașini

Und
și ploier
estetică,

alb

în execu

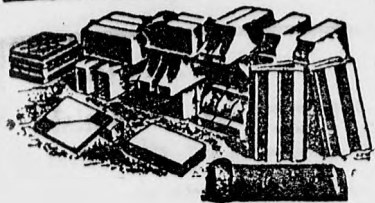
Căme

albe și
BRATE
simple
camilă;
p. bărb
țurile ce

GU

fabrie

SIBIU

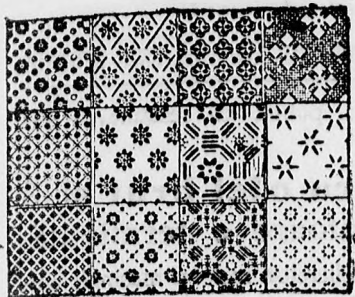

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire
Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Bo 1742)

Execută: padințări de terazzo, granit, mozaic, beton, ocheramit și mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziene și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate și serviciu prompt. — Pe lângă prețul de fabrică se mai capătă țement de beocin și portland.

Cel mai vechiu magazin și atelier de reparaturi în ARAD, de biciclete, mașini de cusut și gramafone.

Declară în modul cel mai horărat, că Bicicletele „Original Victoria” și „Pach” precum și mașinile de cusut „Pfaff” sunt de vânzare exclusiv numai la mine

HAMMER VILMOS

ARAD, Szabadsáv-tér nr. 5/6.
Timișoara—I sefin (Temesvár-lőzsefváros) Hunyadi ut nr. 14.

Vânzare exclusivă de mașini și plăci Pahté, gramafone „COLUMBIA” și originale și cele mai noi plăci românești.

Mare atelier special de reparaturi
Mașini de cusut „SINGER” cu prețuri foarte ieftine.

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat
Mo 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonic și astfel asemenea acordului dă un sunet plin, puternic și sărbătoros precum și adânc.

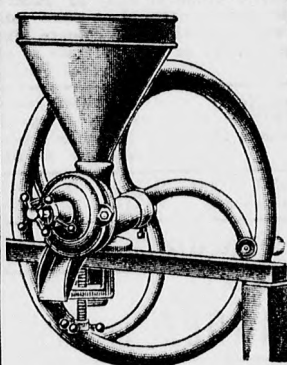

Echipamente p. clopote de fer
Staluri " " " "
Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată
Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

Orice reparație la râșnița „Texas” o execut gratis

Correspondență în limbile germană și franceză

„TEXAS” râșniță americană de mână

Râșnița „Texas” este cea mai bună și mai ieftină râșniță, a veacului prezent; macină totfelul de semințe, porumb, ovăs, orz, fasole, mac etc. Singurul instrument de mână care e foarte potrivit în gospodărie.

PREȚUL: 25 COROANE.

Ki 1930 FIRMA

KIRÁLY SÁNDOR

BUDAPEST VI., Felső-erdősor-u. 4.

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile cele mai moderne — **En-tout-cas** și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși de modă albe și colorate; **GULERE** și **MANGETE** albe și colorate; **BATISTE** de buzunar; **BRATELE**; **CRAVATE** pentru gulere simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

Spiritul de reumă

este cel mai sigur mijloc de frecat contra durerilor provenite din podagră, ischias, reumă și totfelul de răceli. — După câteva frecări durerile membrelor suferinde încetează definitiv. Are efect sigur și la boale învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineața la sculare și seara la culcare locurile suferinde să se frece îndelung cu puțin spirit de reumă. După frecare partea suferindă să se învaluiie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Preparator:

F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger” — Erdőszentgyörgy.

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!

Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumuseții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a preparatelor dr.-lui Sihulsky o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expedim în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mușterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentru a să facă economie cu cheltuielile de expediare.

Preparatul renumitului dr. Sihulsky nu conține materii vătămătoare; întrebuințarea acestui aparat îndepărtează

pistruiile, petele, sgrăbunțele, lucirea feței și roșata feței.

Preparatele dr.-lui Sihulsky, și anume: *alifie pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față*, sunt pentru întrebuințare de noapte și ziua.

!!! Feriți-vă de imitații! Preparatele adevărate sunt numai cele prevăzute, pe țigle și pe împachetarea externă, cu fotografia și înscăltura dr.-lui Sihulsky!!!

Alifie pentru față de dr. Sihulsky	: . . . cor.	1.40 fl.
Săpun „ ” „ ”	: . . . „	—70 „
Apă „ ” „ ”	: . . . „	1.40 „
Cremă de mătase „ ”	: . . . „	1.20 „
Pudră „ ” „ ”	„ (în orice culoare) „	1.20 „

Cosmeticul lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură unical preparat, care chiar și mântilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zăpada și redă pielei o finețe ca de catifea. Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă. Prețul 70 fl.

Pentru îngrijirea „spirtul pentru păr „Capillor” care împiedecă căderea părului oferim adevărat nutreant al rădăcinii părului, împiedecă chelția. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă! Prețul 1 cor. 20 fl.

„Regenerator pentru păr” redă părul cărunt la culoarea originală. Prețul 2 cor.

Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.

Preparatele mai sunt de vânzare la:

Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa.

Scrieți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat. Me 1236 Discreția e asigurată.

Atențiune!

Atențiune!

JOHANN KLEIN, mașinist diplomat.

Atelier de lăcătușerie pentru edificii, mașini și lucrări artistice, atelier pentru reparaturi de mașini, Căpire mantogen și strugărie de metale cu putere motorică proprie în

Biserica-Albă, (Fehértemplom) str. Capelei, casa proprie.

Aduc la cunoștința on. public, că restaurarea atelierelor mele instalând

un motor 14 PH. cu olei brut și 3 noue mașini ajutătoare e terminată.

Renovarea aceasta a atelierelor mele și mașinile ajutătoare cari le-am avut și mai înainte, imi dau posibilitatea de a lifestra stimaților mei mușterii lucrări și mai ieftine și mai exacte.

Lucrările urgente se iau imediat în lucrare.

Totodată aduc la cunoștința celor interesați că mi-a sosit

Legătoarele Original Standart (Manilla) și le vând cu cele mai ieftine prețuri.

Pentru binevoitoare numeroase comenzi rog cu stimă

Ke 1095

JOHANN KLEIN,

Rog!

Atențiune!

Rog!

Pentru evitarea neînțelegerilor, rog a nu confunda firma mea cu alte firme asemănătoare.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post spancassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu — Nagyszében.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de Institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocoste: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Tente aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizatori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”) AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Jozsefherceg nr. 1** (lângă Banca „Victoria” Ba 240—156) Telefon nr. 850

Agentură principală: **IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.**

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

Tiparul tipografiei „Concordia” soc. pe acții în Arad. — Editor-proprietar tipografia „Concordia” societate pe acții în Arad.